

Veiledning til stykkprisforskriften

Justis- og beredskapsdepartementets veiledning til forskrift 12. desember 2005 nr. 1442 om salær fra det offentlige til advokater m.fl. etter faste satser (stykkprissatser) ved fri rettshjelp og i straffesaker (tidligere kalt kommentarer til stykkprisforskriften)

Frem til nå har kommentarene til de enkelte bestemmelsene i stykkprisforskriften stått fortløpende etter hver bestemmelse i rundskriv G-2005-13. Dette har vært lite hensiktsmessig, og flere aktører har ikke funnet kommentarene til bestemmelsene på Lovdata. Samtidig har forskriftsteksten i rundskrivet ikke blitt tilstrekkelig oppdatert ved endringer. Kommentarene er ikke en del av selve forskriften. Justis- og beredskapsdepartementet har derfor fjernet kommentarene i selve forskriften og samlet dem her på regjeringen.no under benevnelsen «veiledning». Samtidig oppheves rundskriv G-2005-13. Selve stykkprisforskriften finnes på Lovdata, med en lenke til veiledningen her. Tilsvarende deling av kommentarene fra forskriften er gjort for forskrift 3. desember 1997 nr. 1441 om salær fra det offentlige til advokater m.v. (salærforskriften).

Det er behov for oppdatering av flere av kommentarene. På nåværende tidspunkt har vi ikke gjennomgått og oppdatert alle kommentarene, men foretatt enkelte oppdateringer. Veiledningen vil bli oppdatert etter hvert, og dato for oppdatering som foretas etter 1. januar 2020 vil stå under den enkelte kommentaren.

En stykkprisordning vil nødvendigvis medføre at advokatene i enkelte saker vil få betalt for et høyere timeforbruk enn den tid som faktisk er medgått, mens stykkprissatsen i andre saker ikke vil kompensere fullt ut for det faktiske timeforbruk. Justis- og beredskapsdepartementet finner grunn til å presisere at advokaten forutsettes å følge opp og avslutte oppdraget på vanlig måte, uavhengig av om timeforbruket i den aktuelle sak overstiger det timeantall som stykkprisen representerer.

Enkelte saker er imidlertid så omfattende og arbeidskrevende at stykkprissatsen ikke vil gi tilfredsstillende kompensasjon for det som må anses som rimelig og nødvendig arbeid i saken. Forskriften inneholder derfor unntaksregler i § 5 femte ledd, § 6 annet ledd og § 11 som gir rett til betaling etter medgått tid. Forutsetningen for dette er at faktisk utført arbeid med saken overstiger fastsatt stykkpris med en viss størrelse og at advokaten i tillegg godtgjør at det foreligger særlige omstendigheter ved oppdraget som begrunner en slik timebruk. Dette medfører at det ikke automatisk gis betaling

etter medgått tid når timebruken overstiger den fastsatte grensen i disse bestemmelsene.

Til § 1. Forskriftens anvendelsesområde

Første ledd:

Forskriften omfatter også bistand fra rettshjelpere med juridisk embetseksamen, men uten advokatbevilling, jf. domstolloven § 218 annet ledd nr. 1, forutsatt at vedkommende yter rettshjelp i medhold av rettshjelpsloven. Adgangen til å yte slik rettshjelp er nærmere regulert i lovens § 2 tredje ledd, jf. forskrift av 9. oktober 1997 nr. 1087 om adgangen til å yte fritt rettsråd for juridiske kandidater som utøver rettshjelpsvirksomhet.

Til § 2. Grunnlag for beregning av stykkpris

Generelt:

Fraværsgodtgjøring omfattes ikke av stykkprisen, men beregnes på vanlig måte etter reglene i salærforskriften § 8.

Annet ledd:

Etterarbeid er inkorporert i stykkprisen, og det gis ikke særskilt godtgjøring etter salærforskriften § 10 første eller annet ledd i stykkprissaker. Dette gjelder også dersom etterarbeidet består i utarbeidelse av anke. Ved anke over dom i straffesaker skal imidlertid forsvarers utferdigelse av støtteskriv og tilsvare gis et tillegg på 3 ganger den offentlige salærsats i saker hvor hoved-/ankeforhandling har hatt varighet utover 9 timer, jf. stykkprisforskriften § 7 tredje ledd.

I saker som betales med stykkpris skal hele salærkravet, herunder salær for etterarbeid, vurderes av den retten/det forvaltningsorganet som har, eller har hatt, saken til behandling.

Når det gjelder forholdet til forskriftens § 6 annet ledd og § 11, vises det til kommentaren til § 11 første ledd.

Til § 3. Skifte av advokat

Første ledd:

Ved skifte av advokat i rettsrådssaker skal den advokat som først arbeider med oppdraget betales med stykkpris. Forutsetningen er at det faktisk er utført så vidt mye arbeid i saken at det er rimelig at advokaten gis full stykkpris. Salærfastsettende

myndighet må vurdere om det er rimelig å betale full stykkpris, eller om det bør gis liten sats etter § 5 første ledd.

Salær til den advokaten som overtar saken fastsettes etter reglene i salærforskriften. Hvorvidt det skal foretas avkortning i den nye advokatens salær, bedømmes på samme måte som ellers ved skifte av advokat, jf. salærforskriften § 12. Se også Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 2.10.

Det understrekes at det er advokatens plikt å undersøke om det tidligere har vært en annen advokat i saken. Dersom så er tilfellet og klienten ønsker fri rettshjelp også i forbindelse med bistand fra den advokat som overtar saken, skal det fremmes en søknad om fritt rettsråd til fylkesmannen. Departementet har i praksis lagt til grunn at det i asylsaker ikke skal være kurant å bytte advokat, med mindre klienten selv dekker merkostnadene.

Annet ledd:

I fri sakførelssaker og straffesaker skal både den advokaten som først påtok seg oppdraget og den advokaten som overtar oppdraget betales etter reglene i salærforskriften. Hvorvidt det skal foretas avkortning i den nye advokatens salær, bedømmes etter salærforskriften § 12 jf. også Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 2.10.4. I fengslingssaker skal imidlertid begge forsvarere betales med stykkpris, og det foretas ingen avkortning i forsvarernes salær.

Til § 4. Ventetid/ forsinkelser/ pauser i forbindelse med rettsmøte

Første ledd:

Samtlige forsinkelser/ventetid i forkant av rettsmøter skal trekkes fra beregningsgrunnlaget for stykkpris, og honoreres etter reglene i salærforskriften.

Annet punktum medfører at det kun er pauser og ventetid av *mindre varighet* som anses å være del av beregningsgrunnlaget for stykkpris. Andre opphold skal holdes utenfor ved beregningen av det antall rettstimer som legges til grunn i §§ 6-10.

Pauser med varighet over 30 minutter vil normalt være å anse som pauser som ikke er av mindre varighet, og som skal gå til fradrag i beregningsgrunnlaget. I særlige tilfeller kan det imidlertid være rimelig å se pauser med varighet over 30 minutter som del av beregningsgrunnlaget. Dette kan være tilfellet hvor rettsdagen varer spesielt lenge eller hvor årsaken til pausen ikke skyldes advokaten eller hans/hennes klient, men f.eks. dommeren eller forhold utenfor selve saken.

Første ledd gjelder også for forhandlingsmøte i fylkesnemnda, jf. forskriftens § 6 første ledd nr. 2.

Annet ledd:

Opphold som betales som fraværsgodtgjørelse etter annet ledd avrundes for oppdraget under ett oppover til nærmeste halvtime, jf. salærforskriften § 2 annet ledd. Det vises for øvrig til kommentarene til salærforskriften § 8.

Departementet anbefaler at dommeren etter hver dags slutt opplyser hvilke pauser som skal gå til fradrag i stykkprisen og eventuelt fører dette i rettsboken.

Til § 5. Stykkpris i fritt rettsrådssaker

Annet ledd nr. 1: Utlendingssaker:

I utlendingssaker er det separate stykkpriser for arbeid som refererer seg til henholdsvis søknad, klage og personlig fremmøte i Utlendingsnemnda. Arbeid for Utlendingsnemnda omfatter forberedende arbeid forut for møtet, møtet i nemnda samt eventuelt etterarbeid, men ikke utformingen av selve klagen som det er en egen stykkpris for.

Stykkprisen skal i asylsaker omfatte hele familien under ett, uavhengig av om ett eller flere familiemedlemmer påberoper seg såkalt selvstendig grunnlag for asylsøknaden. Stykkprissatsen utvides imidlertid i familiesaker med én time for ektefelle/registrert partner/samboer og ytterligere én time for hvert barn mellom 14 og 18 år. Som samboere regnes to parter (også av samme kjønn) over 18 år som har bodd sammen i fast og etablert samboerforhold i minst to år og som akter å fortsette samlivet. Det er videre krav om at ingen av partene er gift, jf. utlendingsforskriften. Barn over 18 år betraktes som selvstendige søkere. Bistand til hvert slikt barn honoreres med én stykkpris pr. barn.

Stykkprisforskriften kommer ikke til anvendelse ved begjæring om omgjøring av endelig forvaltningsvedtak eller når utlending som har søkt asyl klager over bare å ha fått innvilget arbeids- eller oppholdstillatelse. Se Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 6.3 for ytterligere detaljer.

I salæroppgaven skal det redegjøres for hvilket arbeid som faktisk er utført og tidspunktet for dette, jf. salæroppgavens del 2. Det vil fremgå av tildelingsbrevet hvilken bestemmelse i stykkprisforskriften saken skal honoreres etter. For å dokumentere sakens art skal advokaten alltid legge frem tilstrekkelig dokumentasjon fra Utlendingsdirektoratet (UDI) og/eller Utlendingsnemnda (UNE). Dette vil typisk være

kopi av tildelingsbrevet fra UDI, beslutning om utsatt iverksettelse og møtebekreftelse fra UNE. I familiesaker skal tildelingsbrev til samtlige familiemedlemmer legges ved. I utvisningssaker skal UDIs varsel om utvisning vedlegges. Disse opplysningene er av avgjørende betydning for at fylkesmannen som salærfastsettende myndighet skal kunne ta stilling til salær oppgaven på en tilfredsstillende måte, jf. salærforskriften § 5, og er et vilkår for at salær oppgaven skal kunne honoreres.

Når det gjelder salærfastsettelsen, vises det for øvrig til salærforskriften, spesielt § 9 om bostedsforbehold og § 12 om skifte av advokat jf. også Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 2.10.3.

Annet ledd nr. 4: Vernepliktige i førstegangstjeneste:

Vernepliktige i førstegangstjeneste kan få fritt rettsråd uten behovsprøving i saker som nevnt i rettshjelpsloven § 11 annet ledd, jf. § 11 første ledd nr. 5. Bistanden betales med den stykkprisen som gjelder på det saksområdet hvor det ytes bistand.

Annet ledd nr. 5: Vurdering av forhold av betydning for anmeldelse:

Saker som gjelder vurdering av anmeldelse av menneskehandel er ofte så komplekse at den faktiske timebruken blir mer enn dobbelt så høy som stykkprisen. Unntaksregelen i femte ledd vil derfor regelmessig komme til anvendelse i disse sakene.

Annet ledd nr. 7 a: Felleseieskifte eller økonomisk oppgjør etter oppløsning av husstandsfelleskap:

Dersom oppdraget gjelder et sammensatt skifte, skal kun den del av skiftet som refererer seg til skifte av felleseie, honoreres med stykkpris.

Annet ledd nr. 7 b: Foreldreansvar, daglig omsorg og samværsrett:

Spørsmål om bistand ved inngåelse av en samværsavtale og i forbindelse med påfølgende praktisering av avtalen skal regnes som ett eller flere rettsråd, må vurderes konkret. Det må bl.a. ses hen til hva konflikten konkret består i samt hvor lang tid det er gått siden avtalen ble inngått. Dersom avtalen nylig er inngått og/eller det stadig oppstår uoverensstemmelser vedrørende gjennomføringen, tilsier dette at det ikke er rimelig å innvilge et nytt rettsråd/stykkpris. Der det derimot går lengre tid og «gjenopptakelse» av saken synes rimelig, vil det kunne være aktuelt å anse forholdet som en ny sak. Bistand som i forbindelse med inngåelse av samværsavtale refererer seg til spørsmål om dekning av reisekostnader ved samvær omfattes av denne stykkprisen, dvs. at slik bistand ikke gir grunnlag for en separat stykkpris etter denne bestemmelsen.

I de tilfeller advokaten har innvilget stykkpris på sakens tidligere stadium, må advokaten søke fylkesmannen om en utvidelse av fritt rettsrådsbevillingen når avtale nylig er inngått og/eller det stadig oppstår uoverensstemmelser vedrørende gjennomføringen.

Annet ledd nr. 7 c: Foreldreansvar og/eller daglig omsorg og/eller samværsrett og felleseieskifte/økonomisk oppgjør etter oppløsning av husstandsfelleskap:

Denne stykkprissatsen skal anvendes i de tilfellene hvor en advokat i samme tidsrom yter bistand til samme klient, både i sak om foreldreansvar/daglig omsorg/samværsrett og i sak om felleseieskifte/økonomisk oppgjør etter oppløsning av husstandsfelleskap. Dersom bistanden ytes fortløpende skal advokaten levere inn samlet salær oppgave, og bistanden skal honoreres med en felles stykkpris som angitt.

En forutsetning for at bistanden skal dekkes etter denne bestemmelsen, er at bistanden på hvert av de nevnte saksfeltene overstiger 2 timer. Dersom bistanden på et av saksfeltene ikke overstiger 2 timer, dekkes denne bistanden med en liten stykkpris som angitt i § 5 første ledd. Bistand på det saksfeltet som eventuelt overstiger 2 timer dekkes da etter henholdsvis § 5 annet ledd nr. 7 a eller b.

Annet ledd nr. 7 d: Øvrige familiesaker:

Bistand i sakstyper som nevnt i rettshjelpsloven § 11 annet ledd nr. 1 og som ikke omfattes av forskriftens § 5 annet ledd nr. 7 bokstav a-c, godtgjøres med 3 timer etter denne bestemmelsen.

Annet ledd nr. 8: Erstatning ved personskade eller tap av forsørger :

En personskadesak er å anse som kun én sak også i de tilfeller hvor det for samme skade i samme tidsrom rettes erstatningskrav mot flere personer eller instanser. Er saken spesielt omfattende, vil eventuelt unntaksbestemmelsen om skjønnsmessig fastsettelse komme til anvendelse, jf. § 5 siste ledd.

Bestemmelsen omfatter i utgangspunktet også søknad og klage til Norsk Pasientskadeserstatning (NPE). Rettshjelpsordningen er imidlertid subsidiær andre ordninger, herunder NPE, jf. rettshjelpsloven § 5 og Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 3. Når NPE har avslått å dekke utgifter til advokatbistand, vil det ikke være aktuelt å innvilge fri rettshjelp etter § 11 annet ledd nr. 3, jf. rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 6.4.2 og 3.6.

Annet ledd nr. 9: Saker om oppsigelse eller utkastelse fra bolig som leietaker bebor:

Forskriften kommer kun til anvendelse i oppsigelsessaker etter husleieloven § 9-8 og i utkastelsessaker etter tvangsfullbyrdelsesloven § 13-2 tredje ledd bokstav c når saken

gjelder bolig som leietaker bebor, jf. rettshjelpsloven § 11 annet ledd nr. 4 og § 16 annet ledd. Nærmere retningslinjer er gitt i Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 6.4.2.

Saker som går for Husleietvistutvalget dekkes som hovedregel ikke, jf. SRF 1/2017 pkt. 3.5.

Annet ledd nr. 10: stillingsvernsaker etter arbeidsmiljøloven:

Etter rettshjelpsloven § 11 annet ledd nr. 5 er retten til fritt rettsråd begrenset til saker om stillingsvern og erstatning etter arbeidsmiljøloven, herunder erstatning for lønnskrav og feriepenger i forbindelse med opphør av arbeidsforholdet. Juridisk bistand til andre spørsmål om arbeidsforhold, som f.eks. knytter seg til arbeidstakerens ordinære lønns- og arbeidsvilkår, omfattes ikke. For nærmere detaljer se Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 6.4.2.

Annet ledd nr. 11 a og b: Saker om voldsoffererstatning:

Fornærmede har etter straffeprosessloven § 107 c rett til bistand i forbindelse med en eventuell søknad om voldsoffererstatning fra staten, jf. Rt-1996-293 og Rt-1999-254, jf. Ot.prp.nr. 33 (1993-1994) s. 36. Dette omfatter i utgangspunktet også bistand i forbindelse med en eventuell klage over avslag på søknad om voldsoffererstatning. For nærmere detaljer vises det til Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 6.4.2. Når voldsofferet ikke har bistandsadvokat har vedkommende rett til fritt rettsråd etter rettshjelpsloven § 11 annet ledd nr. 6.

Annet ledd nr. 12: Klagesaker til fylkestrygdekontoret eller Rikstrygdeverket:

En trygdesak er å anse som kun én sak også i de tilfeller hvor det i samme tidsrom for samme sykdom/skade søkes om ulike typer trygdeytelser. Tilsvarende gjelder hvor det på grunnlag av flere sykdommer/skader søkes om samme trygdeytelse. I praksis anses det også som samme trygdesak når det i samme tidsrom klages over avslag på søknad om ulike trygdeytelser, og behovet for ytelsen har sitt utspring i samme forhold/sykdom/skade. Det samme gjelder når det i samme tidsrom klages over avslag på samme trygdeytelse. Er saken spesielt omfattende, vil eventuelt unntaksbestemmelsen om skjønnsmessig fastsettelse komme til anvendelse, jf. § 5 siste ledd. Se for øvrig Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 6.4.2.

Tredje ledd:

Bestemmelsen innebærer at det i prioriterte saker der de økonomiske vilkårene er oppfylt, men det ikke er fastsatt noen særskilt stykkpris, jf. første og annet ledd, skal betales en stykkpris på 7 ganger den offentlige salærsats.

Fjerde ledd:

Bestemmelsen innebærer at det i uprioriterte saker hvor de økonomiske vilkår er oppfylt, skal betales en stykkpris på 5 ganger den offentlige salærsats.

Femte ledd:

Enkelte saker er så arbeidskrevende at stykkprissatsen ikke vil gi tilfredsstillende kompensasjon for arbeidet. Femte ledd inneholder derfor en bestemmelse om at det er anledning til å søke fylkesmannen om utvidelse av en bevilling til fritt rettsråd i de tilfellene faktisk samlet timeforbruk overstiger det dobbelte av det timeforbruk som er grunnlag for stykkprissatsen. En slik søknad kan også fremmes dersom det på et senere tidspunkt er behov for ytterligere bistand i samme sak. Søknaden vurderes etter rettshjelpforskriften § 3-5, jf. Statens sivilrettsforvaltnings rundskriv SRF 1/2017 om fri rettshjelp pkt. 6.6.

Det understrekes at advokatens salæroppgave skal være både fullstendig og nøyaktig utfylt i de tilfeller det kreves salær etter medgått tid, jf. salærforskriften § 5 med kommentarer.

Til § 6. Stykkpris i fri sakførelssaker**Første ledd nr. 2:**

Fylkesnemndssaker uten forhandlingsmøte omfattes ikke av stykkprisforskriften, og advokaten betales i disse sakene etter reglene i salærforskriften.

Annet ledd:

Når det gjelder det nærmere innholdet i annet ledd, jf. rettshjelpsforskriften § 4-5, vises det til kommentaren til stykkprisforskriften § 11 første ledd.

**Til § 7. Stykkpris for forsvarer i hoved-/ankeforhandling i tingretten/
lagmannsretten****Første ledd:**

Bestemmelsen er å anse som et unntak fra salærforskriften § 2 annet ledd femte punktum, ved at den samlede betaling etter første ledd aldri skal utgjøre mindre enn 6 ganger salærsatsen.

Annet ledd:

Forsvarer i tingretten og forsvarer som er ny i saken i lagmannsretten, betales med samme stykkpris. Bestemmelsen innebærer en noe lavere stykkpris i lagmannsretten for forsvarer som har representert tiltalte under tingrettsbehandlingen.

Tredje ledd:

Bestemmelsen er ny 1. januar 2020. Ved vurderingen av om stykkprisgrunnlaget er overskredet med mer enn 50 % gjelder forskriftens § 11 andre ledd tredje punktum.

Til § 8. Stykkpris for forsvarer i tilståelsessak

Bestemmelsen kommer til anvendelse uavhengig av om tilståelsesdom avsies.

For det tilfellet at spørsmål om fengsling (førstegangs- eller forlengelsesfengsling) og tilståelsessak behandles i samme rettsmøte, skal betaling for slikt rettsmøte, samt forarbeid og etterarbeid til slikt rettsmøte, betales etter reglene i salærforskriften.

Til § 9. Stykkpris for forsvarer ved fengslingsoppdrag**Generelt:**

Bestemmelsen omfatter ikke forsvarere som yter bistand under forsvarervaktordningen i Oslo tingrett. Slik bistand betales etter særskilte satser fastsatt av departementet.

Regelen i § 7 femte ledd gjelder også under etterforskningen i fengslingssaker.

For det tilfellet at spørsmål om fengsling (førstegangs- eller forlengelsesfengsling) og tilståelsessak behandles i samme rettsmøte, skal betaling for slikt rettsmøte, samt forarbeid og etterarbeid til slikt rettsmøte, betales etter reglene i salærforskriften.

Første ledd:

Regelen om at forsvarer betales med 5 ganger den offentlige salærsats ved førstegangs fengsling, gjelder tilsvarende hvor spørsmålet om førstegangs fengsling avgjøres ved kontorforretning.

Annet ledd:

Regelen om at forsvarer betales med 2 ganger den offentlige salærsats ved fengslingsforlengelse, gjelder tilsvarende hvor spørsmålet om fengslingsforlengelse

avgjøres ved kontorforretning. Dette følger av Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse av 4. september 2006 i sak nr. HR-2006-01520-U.

Fjerde ledd:

Ved beregningen av bistandens varighet medregnes bistand som er påbegynt/avsluttet innenfor et døgn.

Den økte maksimumssatsen i saker med brev- og besøksforbud gjelder kun i tilfeller hvor siktede er underlagt både brev- og besøksforbud. I saker hvor siktede i løpet av en 14-dagers periode går fra å være underlagt brev- og besøksforbud til å ikke være det, eller omvendt, avhenger betalingen for denne perioden av om siktede flest dager i perioden er underlagt brev- og besøksforbud eller flest dager ikke er underlagt slik restriksjon.

Ved beregningen av varigheten av politiavhør og besøk i fengselet gjelder salærforskriften § 2 annet ledd første punktum.

Til § 10. Stykkpris for fornærmedes advokat i hoved-/ankeforhandling i straffesaker

Første ledd:

Dersom det avholdes særskilt domsavsigelse, regnes bistand i tilknytning til slikt rettsmøte som etterarbeid til hovedforhandlingen, og er inkorporert i stykkprisen for hovedforhandlingen.

Fornærmede har etter straffeprosessloven § 107 c rett til bistand i forbindelse med en eventuell søknad om voldsoffererstatning fra staten, jf. Rt-1996-293 og Rt-1999-254, jf. Ot.prp.nr. 33 (1993-1994) s. 36. Dette antas også å omfatte bistand i forbindelse med en eventuell klage over avslag på søknad om voldsoffererstatning. Bistand i slik sak er ikke å anse som etterarbeid som er del av stykkprisen etter første ledd, og betales således særskilt etter reglene i salærforskriften. Når det gjelder nivået på salæret i disse sakene, vil den stykkprisen som er gitt i forskriftens § 5 annet ledd nr. 11 bokstav a og b, være veiledende.

Oppdrag som ikke medfører fremmøte i hovedforhandling og arbeid som utføres før dato for tiltalebeslutningen betales etter reglene i salærforskriften.

Til § 11. Overskridelse av stykkprisgrunlaget

Første ledd:

1. Generelt om skjønnsmessig honorering i stykkprissaker

Det påligger advokaten å godtgjøre at det foreligger slike særlige omstendigheter ved oppdraget som begrunner en timebruk som overstiger fastsatt stykkpris med mer enn 50 %. På bakgrunn av advokatens redegjørelse skal retten vurdere om det foreligger slike særlige omstendigheter. I denne vurderingen skal det legges vekt på sakens omfang og kompleksitet samt om søkerens psykiske, fysiske eller sosiale forhold medfører at det tar lenger tid enn normalt å yte nødvendig juridisk bistand. Utgangspunktet er at stykkprisen skal være tilstrekkelig til å dekke nødvendig juridisk arbeid i en gjennomsnittlig sak.

Vilkåret om »særlige omstendigheter» er ikke ment som noen vesentlig innskrenkning i forhold til den praksis som ble ført under den tidligere stykkprisforskriften, men er ment som en »sikkerhetsventil». Til illustrasjon kan timebruken til en advokat/-fullmektig uten særlig erfaring på det aktuelle området eller en lite effektiv advokat tenkes å overstige fastsatt stykkpris med mer enn 50 %, uten at dette medfører at vedkommende faller inn under § 11.

Dersom retten kommer til at det foreligger slike særlige omstendigheter, skal det fremsatte salærkravet bedømmes etter salærforskriften § 7, dvs. at rimelig og nødvendig arbeid dekkes av det offentlige.

Dersom retten kommer til at det *ikke* foreligger slike særlige omstendigheter, skal advokaten betales med stykkpris.

2. Spesielt om enkelte sakstyper

I saker som omfatter både fengsling og hovedforhandling, og den ene/begge sakene skal betales etter medgått tid, må retten vurdere hvilken sak det oppgitte arbeid naturlig hører inn under. Er det f.eks. rimelig å se en større del av forsvarers oppgitte arbeid i en fengslingssak som skal honoreres etter medgått tid, som forberedelse til hovedforhandling, skal dette tas i betraktning ved salærfastsettelsen i fengslingssaken, slik at salæret reduseres etter salærforskriften § 7.

Dersom stykkprisen som gis i tilståelsessak etter § 8 overskrides med mer enn 50 %, og forsvarer har bidratt til å få saken behandlet etter reglene om tilståelsessak, anses det å foreligge slike »særlige omstendigheter» som angitt i § 11. Dersom forsvarer i slike tilfeller honoreres etter medgått tid, fastsettes salæret etter salærforskriften.

Når det gjelder saker for fylkesnemndene for sosiale saker, jf. § 6 første ledd nr. 2, vil advokatene i flere saker (anslagsvis ca. 20 %) ha en langt større faktisk timebruk enn det som dekkes av stykkprisen. I en rekke saker for fylkesnemndene vil det derfor være grunn til å honorere advokatene etter medgått tid dersom faktisk timebruk overstiger stykkprisen med over 50 %, jf. § 6 annet ledd. Salæret skal i så fall bedømmes etter salærforskriften.

3. Forholdet til salærforskriften § 10

Salærforskriften § 10 har ikke betydning ved *bedømmelsen* av om timebruken i en sak overskrider stykkprisgrunnlaget etter stykkprisforskriften § 11. Ved vurderingen av i hvilken grad advokatens timebruk overstiger stykkprisgrunnlaget skal det ikke legges til grunn at advokaten har brukt to timer til etterarbeid og i unntakstilfeller mer, slik Høyesteretts kjæremålsutvalg har lagt til grunn i kjennelsen inntatt i Rt-2004-576. Det er advokatens *faktiske samlede timebruk* som skal legges til grunn ved bedømmelsen av om timebruken overskrider fastsatt stykkpris med mer enn 50 %. Dersom vilkårene i § 11 er oppfylt, skal salæret bedømmes etter reglene i salærforskriften. Salærfastsettende myndighet skal deretter vurdere om det er grunn til å betale etterarbeid som overstiger to timer, jf. salærforskriften § 10 annet ledd, samtidig som det totale salærkravet bedømmes etter salærforskriften § 7.

Ved overskridelse av stykkprisen er § 11 første ledd uttømmende, i den forstand at salærforskriften § 10 ikke utgjør et alternativt grunnlag for betaling utover stykkpris. Dette følger av forskriftens § 2 annet ledd tredje punktum

Annet ledd:

Ved bedømmelsen av om faktisk samlet timeforbruk overstiger fastsatt stykkpris med mer enn 50 % legges den totale stykkprisen som gis for oppdraget til grunn.

Ved fengslingsoppdrag innebærer dette at all bistand i fengslingssaken sees i sammenheng. Dette gjelder bistand ved fengslingsmøter, herunder bistand i forbindelse med anke, bistand i varetektstiden og bistand i forbindelse med besøk i fengselet. Bistand i politiavhør honoreres imidlertid etter medgått tid og holdes utenfor ved beregningen av den totale stykkprisen som gis i saken. Ved skifte av forsvarer i fengslingssaker regnes hver forsvarers arbeid som ett oppdrag i relasjon til første ledd.

I tilståelsessaker skal forsvarers bistand ved eventuell utferdigelse av skriftlig anke/støtteskriv til anke tas med ved beregningen av den totale stykkprisen etter første ledd.

Salærforskriften § 6 tredje og fjerde ledd om forskuddsbetaling gjelder ikke i stykkprissaker. I fengslingssaker kan imidlertid forsvarer til enhver tid velge å levere inn salæroppgave for utført arbeid i fengslingssaken og få betalt stykkpris for utført

arbeid. Eventuell begjæring om skjønnsmessig salærfastsettelse settes frem når oppdraget er fullført. Dersom det allerede er gitt stykkpris for et tidligere stadium av saken, skal slike stykkpriser oppgis i salæroppgaven. Stykkpriser som kreves ved avslutningen av oppdraget, påføres salæroppgavens del 2 om stykkprisbetaling. Er det tidligere gitt stykkpris i fengslingssaken, er det kun timer som overskrider den totale stykkprisen, som føres under salæroppgavens del 5 om salærfastsettelse etter medgått tid.